

Turvallinen liikkuminen matkailukeskuksissa

Liitteet: Vuokatti

Sisällys

1. Liikenneonnettomuudet
2. Kyselyt
3. Työpaja
4. Haastattelut

1. Liikenneonnettomuudet

Liikenneonnettomuudet

Liikenneonnettomuuksien analyysissä on käytetty Väyläviraston julkaisemia tieliikenneonnettomuustilastoja. Tilastot pohjautuvat poliisin tietoon tullessiin tieliikenneonnettomuuksiin, joita on täydennetty Väyläviraston tiedoilla. Tilastoihin on koottu ne onnettomuudet, joilla on koordinaattitiedot (aineiston koordinaattitiedoissa voi esiintyä puutteita) ja joiden perusteella onnettomuuden tapahtumakunta on määritetty. Vuoden 2024 luvut ovat ennakkotietoja vielä vuoden 2026 alkuun asti ja luvut voivat vielä tarkentua.

Tieliikenneonnettomuustilasto sisältää mm seuraavia tietoja:

- Onnettomuuksien sijainti ja ajankohta (tarkka alueellinen tieto)
- Onnettomuuksien vakavuus (omaisuusvahinkoon / loukkaantumiseen / vakavaan loukkaantumiseen / kuolemaan johtanut)
 - Tieto vakavista loukkaantumisista täydentyy noin vuoden jälkikäteen, joten kaikki vuonna 2024 tapahtuneet vakavat loukkaantumiset on tilastossa luokiteltu ainoastaan loukkaantumisiksi
- Tietoja onnettomuuksien osallisista ja heidän kulkumudoista
- Onnettomuusluokka (yksittäis-, jalankulkija-, risteys-, kohtaamis- yms. onnettomuus)

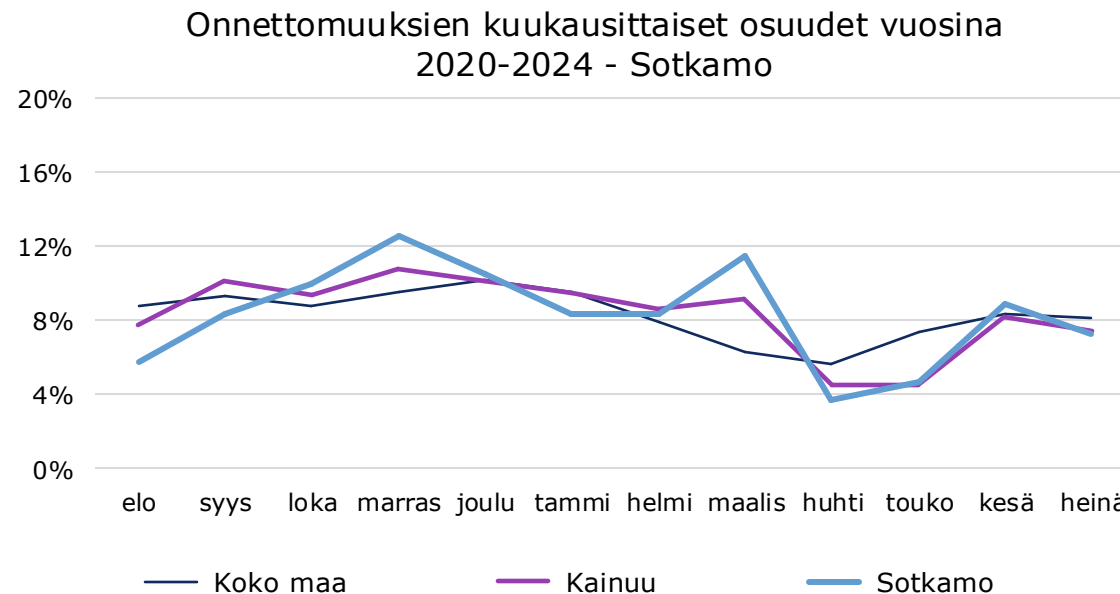
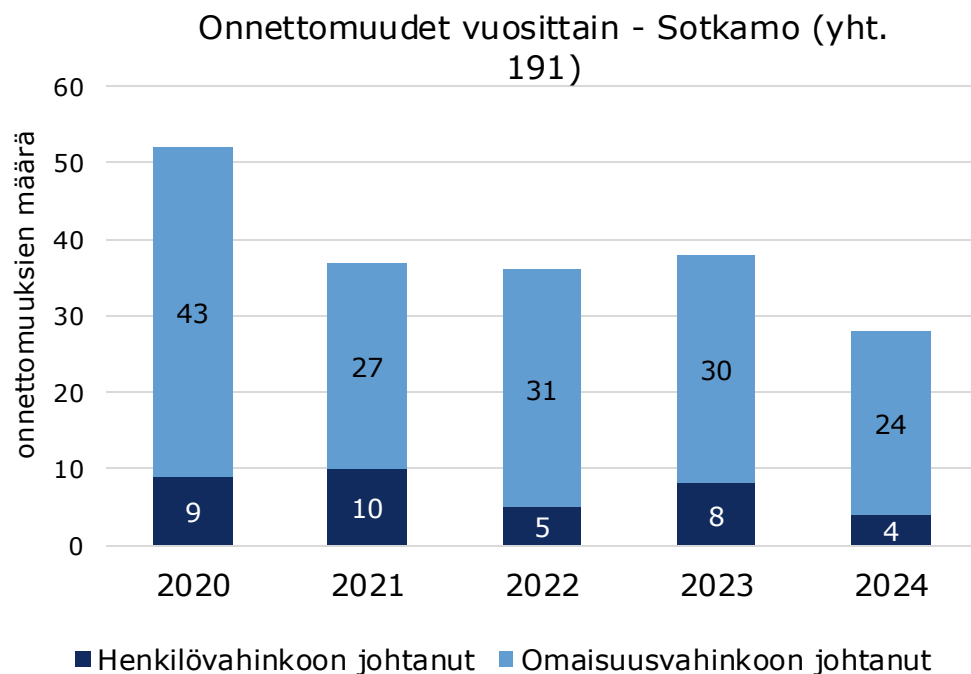
Käytetyssä tilastossa huomioitavaan on, että niiden peittävyys on täydellistä ainoastaan kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien osalta. Loukkaantuneiden osalta peittävyys on noin 30 % ja peittävyys on heikompaa seurauksiltaan lievemmissä onnettomuuksissa ja tietyissä onnettomuuksissa, kuten polkupyöräilijöiden yksittäisonnettomuuksissa. Puutteet tilastossa johtuvat siitä, etteivät kaikki onnettomuudet tule poliisin tietoon. Esimerkiksi puuttuvista loukkaantumisista valtaosa on vain lieviä loukkaantumisia, sillä tieliikennelaki velvoittaa ilmoittamaan onnettomuudesta poliisille vain, jos joku on loukkaantunut vakavasti. Seurauksiltaan lievemmistä onnettomuuksien ja etenkin omaisuusvahinko-onnettomuuksien tapahtumamääristä kattavamman kuvan voi saada esimerkiksi Vakuutusyhtiöiden liikennevahinkotilastosta, joka perustuu vakuutusyhtiöissä korvattuihin liikennevahinkoihin, tai pelastuslaitosten hälytyksiin perustuvasta liikenneonnettomuustilastosta.

Nykyisin hirvi- ja peuraeläinonnettomuuksia tilastoidaan poliisin toimesta vähemmän viime vuosikymmenenä muuttuneiden tilastokäytäntöjen vuoksi. Tämän seurauksena suurin osa peurakolareista on jäänyt vuoden 2015 jälkeen kirjaamatta tilastoihin. Hirvi- ja peuraeläinonnettomuuksia kirjataan kattavammin riistakeskuksen tilastoihin.

Liikenneonnettomuuksien määrä ja ajallinen vaihtelu

Sotkamossa vuosina 2020-2024 tapahtuneista tieliikenneonnettomuuksista 19 % oli loukkaantumiseen, vakavaan loukkaantumiseen tai kuolemaan johtaneita henkilövahinko-onnettomuuksia. Edellinen vuosi oli onnettomuusmäärältään aikajakson pienin. Aikajaksolla Sotkamon tieliikenteessä kuoli viisi henkilöä.

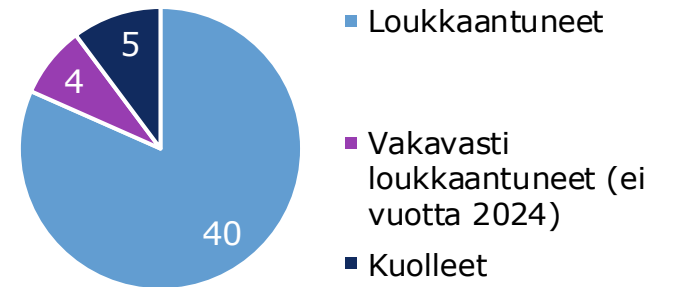
Sotkamossa tieliikenneonnettomuuksia tapahtuu eniten marraskuun ja joulukuun välisenä aikana, maaliskuussa sekä kesäkuun ja heinäkuun välisenä aikana. Eriyisen paljon tieliikenneonnettomuuksia tapahtuu yksittäisinä kuukausina marraskuussa ja maaliskuussa. Poikkeuksellisen vähän onnettomuuksia tapahtuu loppukeväästä huhtikuussa ja toukokuussa sekä loppukesästä elokuussa.

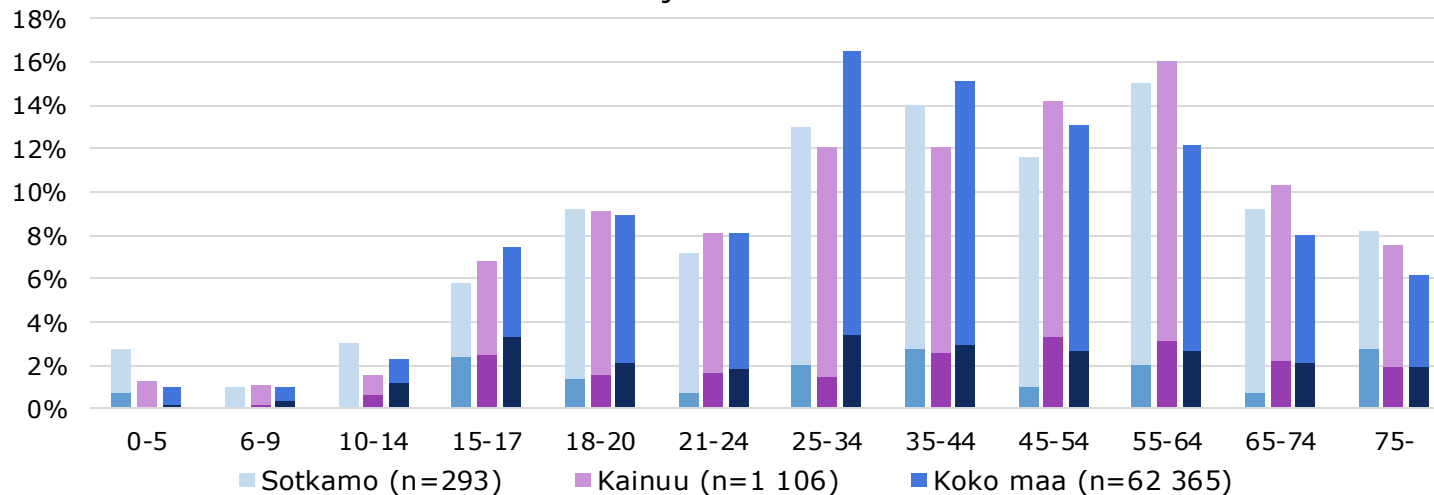
Onnettomuuksien osalliset

Sotkamossa vuosina 2020-2024 tapahtuneissa tieliikenneonnettomuuksissa osallisten ikä oli useimmiten 35-44 tai 55-64 vuotta. Henkilövahinkoja kärsineissä korostuvat 15-17-vuotiaat ja 35-44-vuotiaat. Muuhun maahan verrattuna poikkeuksellisen vähän onnettomuuksien osallisena olivat 25-34- vuotiaat.

Henkilövahinkoja kärsineet osalliset vuosina 2020-2024 - Sotkamo (yht. 49)

Osallisten jakauma ikäryhmittäin 2020-2024, tummemmalla sävyllä henkilövahinkoja kärsineet osalliset – Sotkamo

Onnettomuusluokat

Henkilövahinkoja onnettomuuksissa kärsineiden osallisten kulkutapa oli useimmiten henkilö- tai pakettiauto. Onnettomuuksissa kuolleiden kulkumuoto oli pääasiassa henkilö- tai pakettiauto ja yhdessä tapauksessa polkupyörä. Omaisuusvahinko-onnettomuudet huomioituna yleisimmät onnettomuusluokat olivat yksittäisonnettomuudet ja hirvionnettomuudet. Henkilövahinko-onnettomuuksista yleisimpiä olivat yksittäisonnettomuudet, polkupyöräonnettomuudet ja risteämisonnettomuudet.

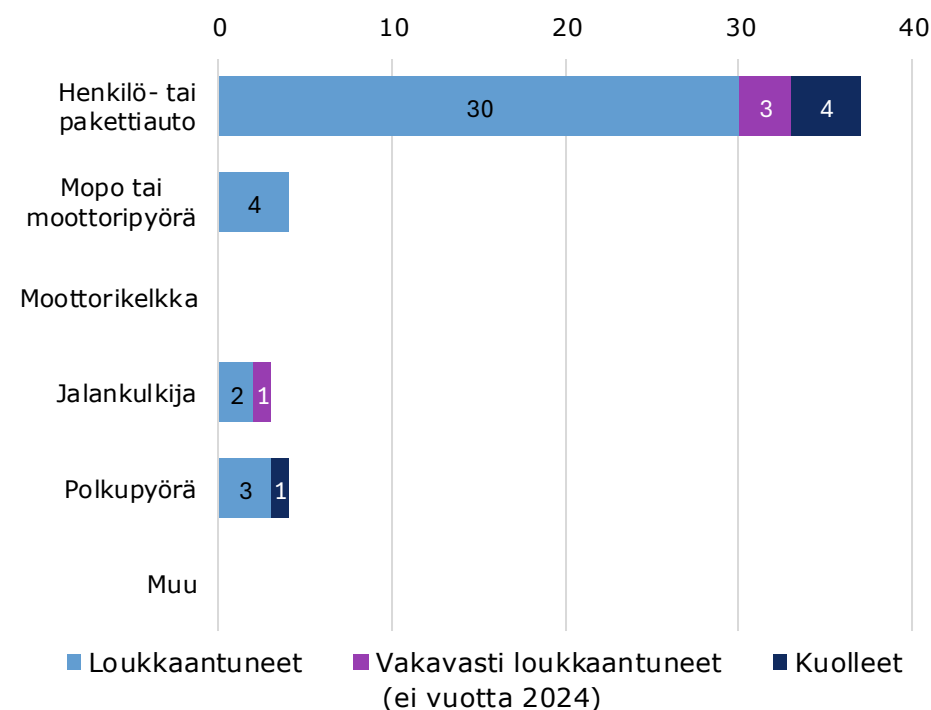
Yleisimmät onnettomuusluokat henkilövahinko- ja omaisuusvahinko-onnettomuuksissa (N=191) 2020-2024:

yksittäisonnettomuus 60 kpl (31 %), hirvionnettomuus 35 kpl (18 %) ja risteämisonnettomuus 18 kpl (9 %)

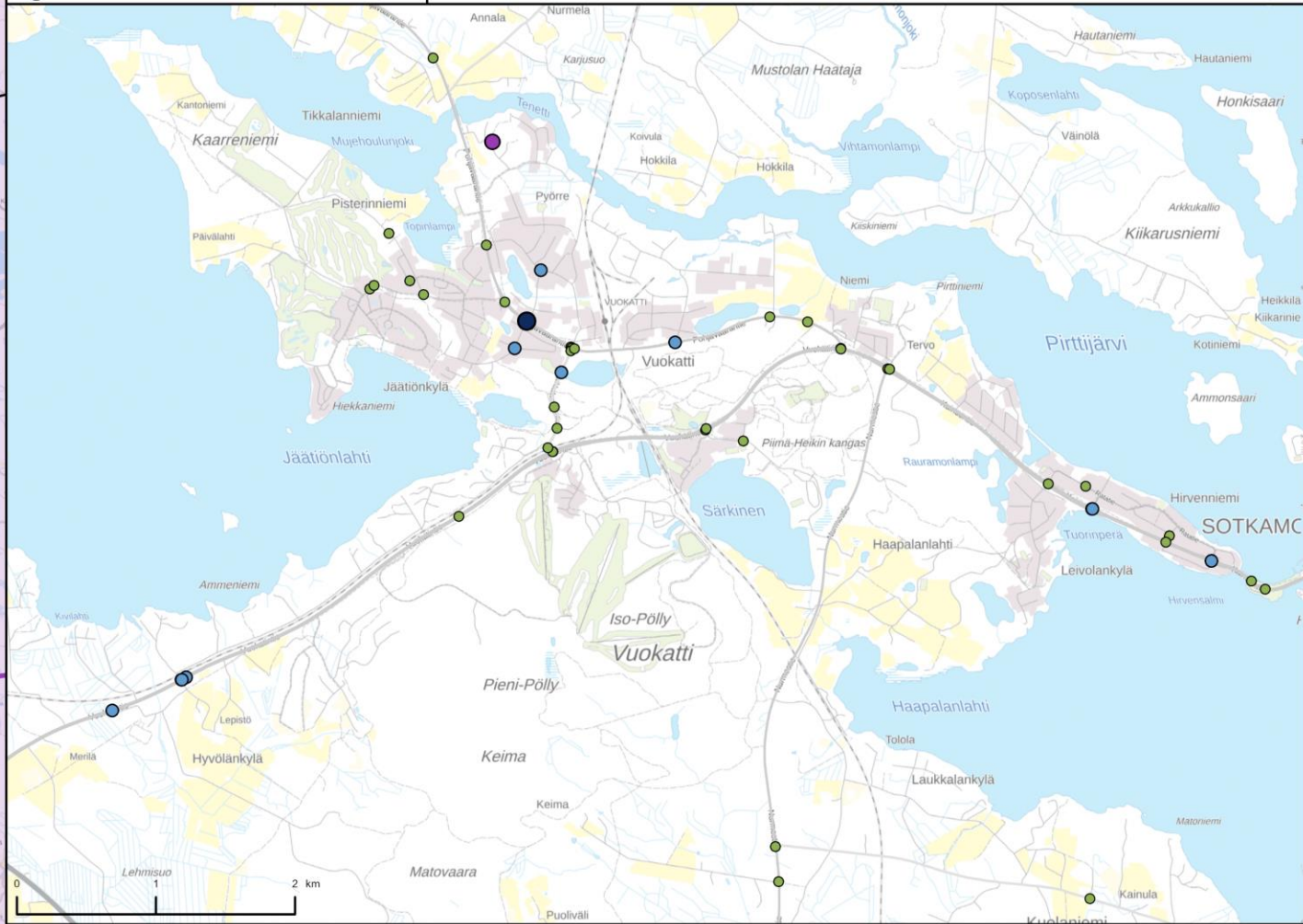
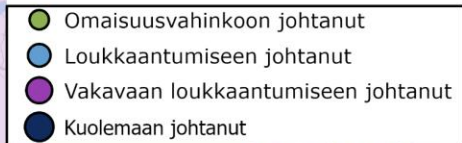
Yleisimmät onnettomuusluokat henkilövahinko-onnettomuuksissa (N=36) 2020-2024:

yksittäisonnettomuus 14 kpl (39 %), polkupyöräonnettomuus 4 kpl (11 %) ja risteämisonnettomuus 4 kpl (11%)

Henkilövahinkoja kärsineiden osallisten kulkutavat vuosina 2020-2024 - Sotkamo

Poliisin tietoon tulleet tieliikenneonnettomuudet 2020-2024

2. Kyselyt

Matkailijakysely 1/7

Vuokatissa matkailijakyselyyn vastasi yhteensä 82 henkilöä. Pääosa kyselyyn vastaajista on alueen asukkaita (69 %) ja toiseksi eniten vastauksia saatiin matkailijoilta (17 %). 11 % kyselyyn vastanneista on Vuokatin vapaa-ajan asukkaita. Vastaajista 96 % on yli 18-vuotiaita. Eniten vastauksia saatiin 41-50-vuotiaiden ikäluokasta.

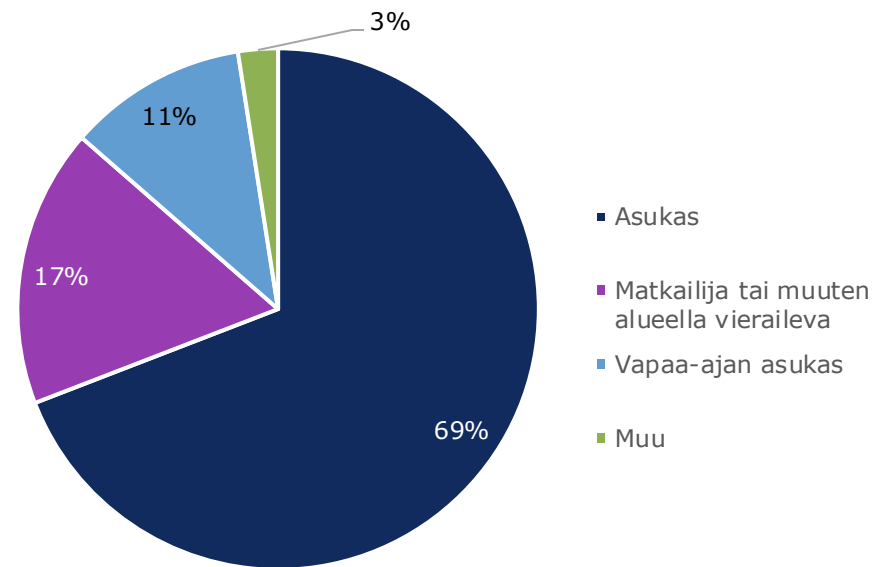
Vuokatin matkailijakyselyn karttaosiossa nousevat esiin turvattomat tienylitykset. Kelkkailijoiden osalta erityisesti kantatien 76 ja seututien 899 ylitykset koetaan turvattomiksi. Kävelijöiden ja pyöräilijöiden tienylityksistä Pohjanvaarantien ylittäminen tunnistetaan monen vastaajan osalta turvattomaksi. Katinkullantien ja Pohjanvaarantien liittymässä vaaratilanteita aiheutuu, kun kaksikaistaisella tiellä autoilija pysähtyy päästämään kävelijän tien yli, mutta viereistä kaistaa käyttävä autoilija ei pysähdy. Hiihtäjien osalta Katinkullantien ylitykset koetaan turvattomina.

Kyselyn mukaan Vuokatin alueella pysäköinnin haasteet sijoittuvat Katinkullan alueelle sekä laskettelurinteiden pohjoiselle pysäköintialueelle. Pysäköinnin haasteet korostuvat alueella sesonkiaikoina.

Karttamerkinnot on esitetty tarkemmin jäljempänä.

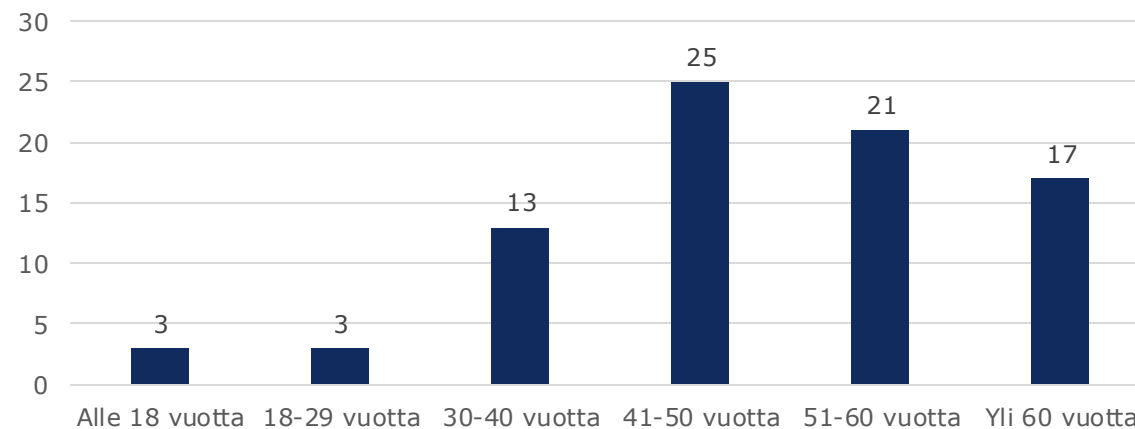
Mikä seuraavista kuvaa tilannettasi parhaiten?

N=81

Vastaajan ikäryhmä

N=82

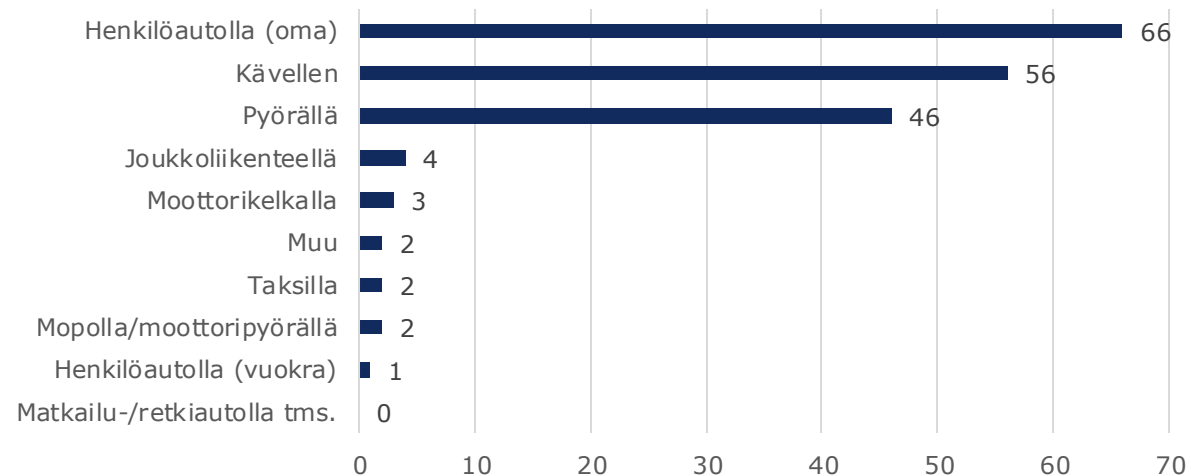
Matkailijakysely 2/7

Vuokatin alueella pääsääntöinen kulkutapa on oma auto. 83 % kaikista vastaajista ilmoitti oman henkilöauton pääsääntöiseksi kulkutavakseen. Autoilin jälkeen seuraavaksi yleisin pääsääntöinen kulkutapa Vuokatissa on kävely (70 %) ja pyöräily (58 %).

Vuokatin alueella suosituimmat kulkutavat koetaan myös turvallisimmiksi kulkutavoiksi. Noin kolme neljästä vastaajasta arvioin kävelyn ja henkilöautoliikenteen liikenneturvallisuuden ja noin kaksi kolmesta pyöräilyn liikenneturvallisuuden vähintään melko hyväksi. Heikoimmaksi eri liikennemuodoista Vuokatin alueella koetaan mopoilun ja moottoripyöräilyn turvallisuus, jonka ei nähdä olevan erityisen hyvä, mutta ei erityisen huonokaan.

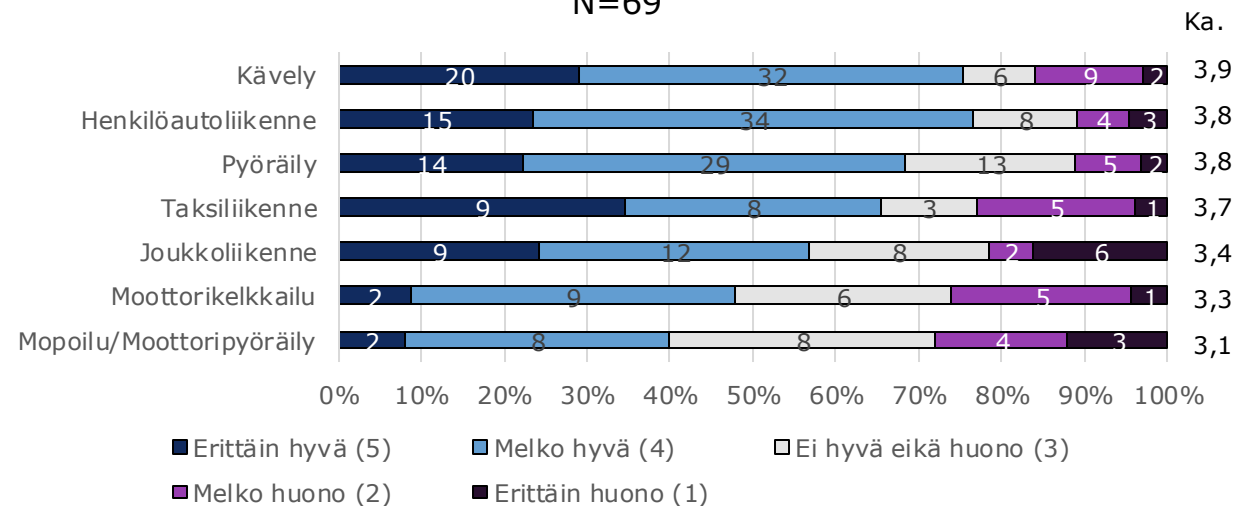
Miten liikut pääsääntöisesti matkailualueella?

N=80

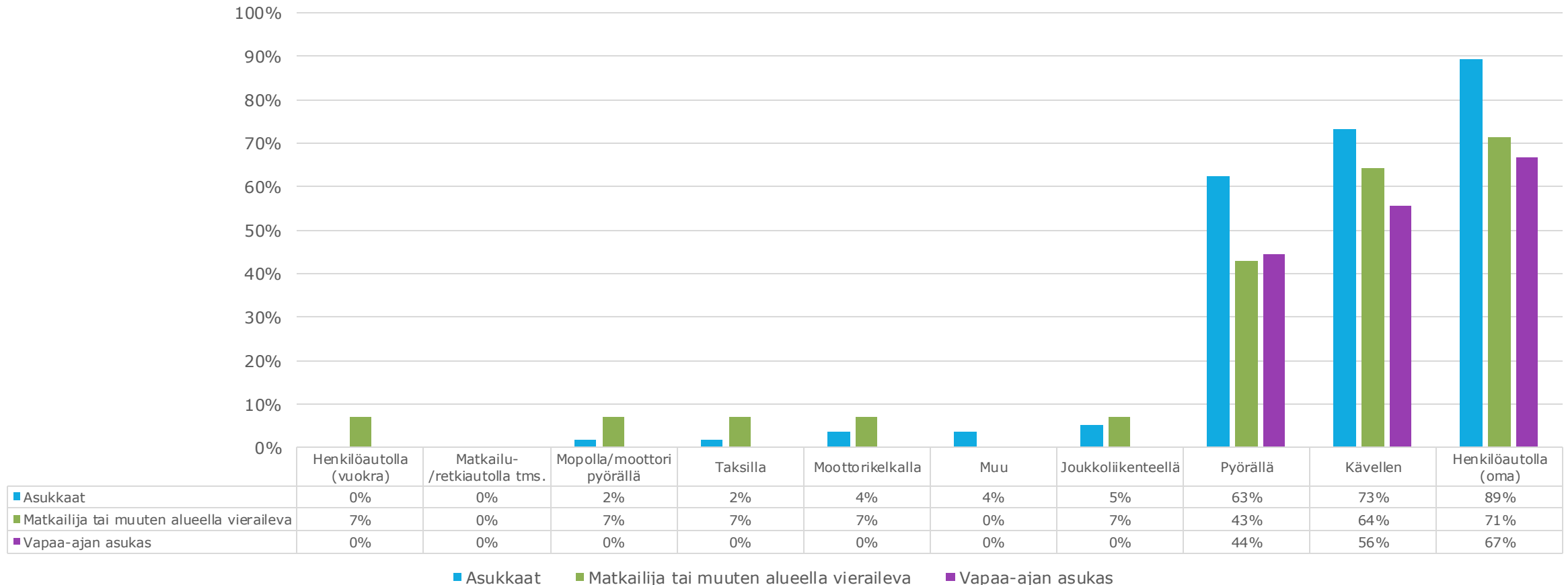
Miten koet eri kulkumuotojen liikenneturvallisuuden Vuokatin matkailualueella?

N=69

Matkailijakysely 3/7

Miten liikut pääsääntöisesti matkailualueella? Voit valita useamman kuin yhden kulkutavan.
(Kuinka monta prosenttia vastaajista liikkuu pääsääntöisesti kyseisellä kulkutavalla vastaajaryhmittäin)

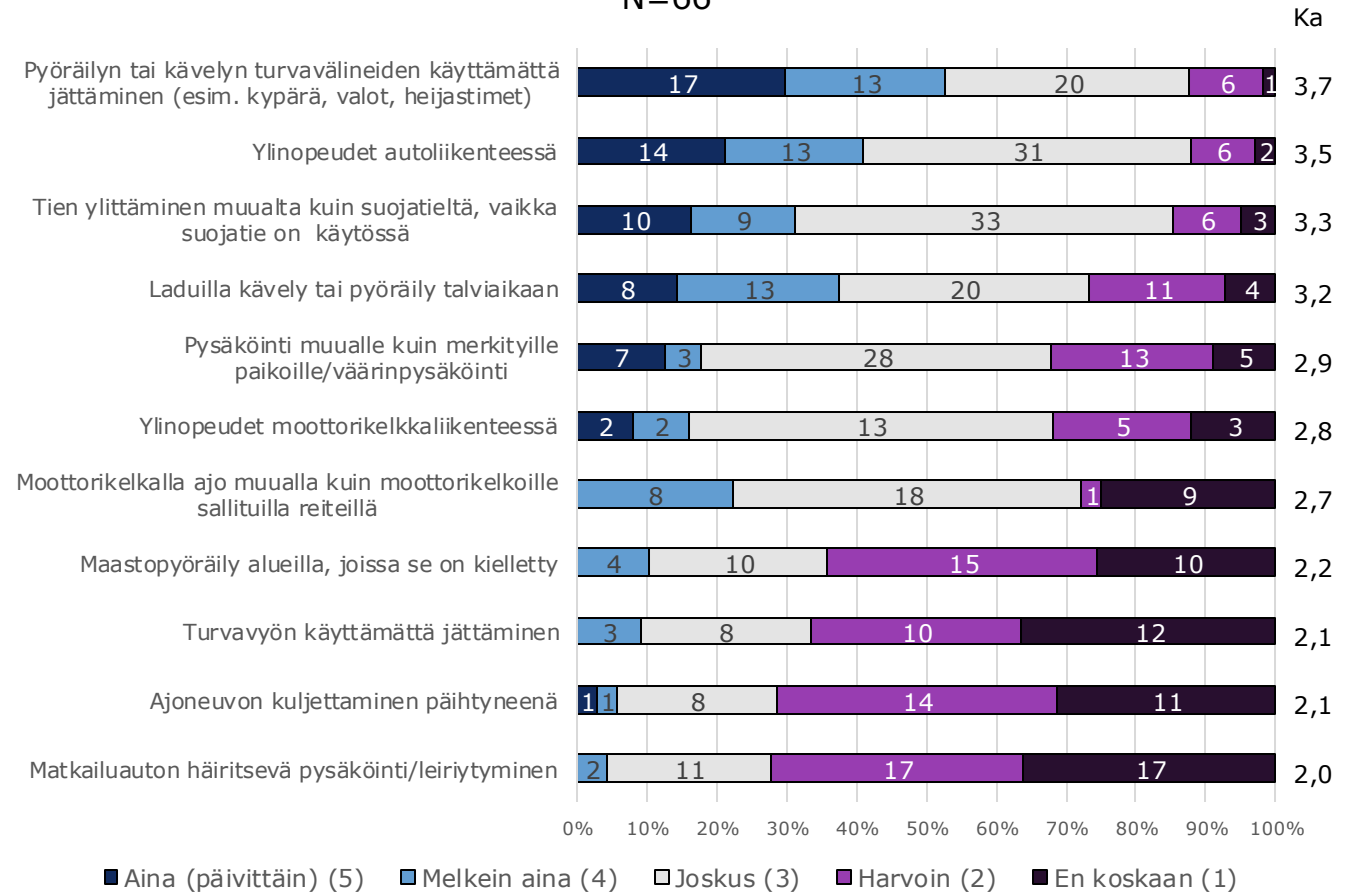

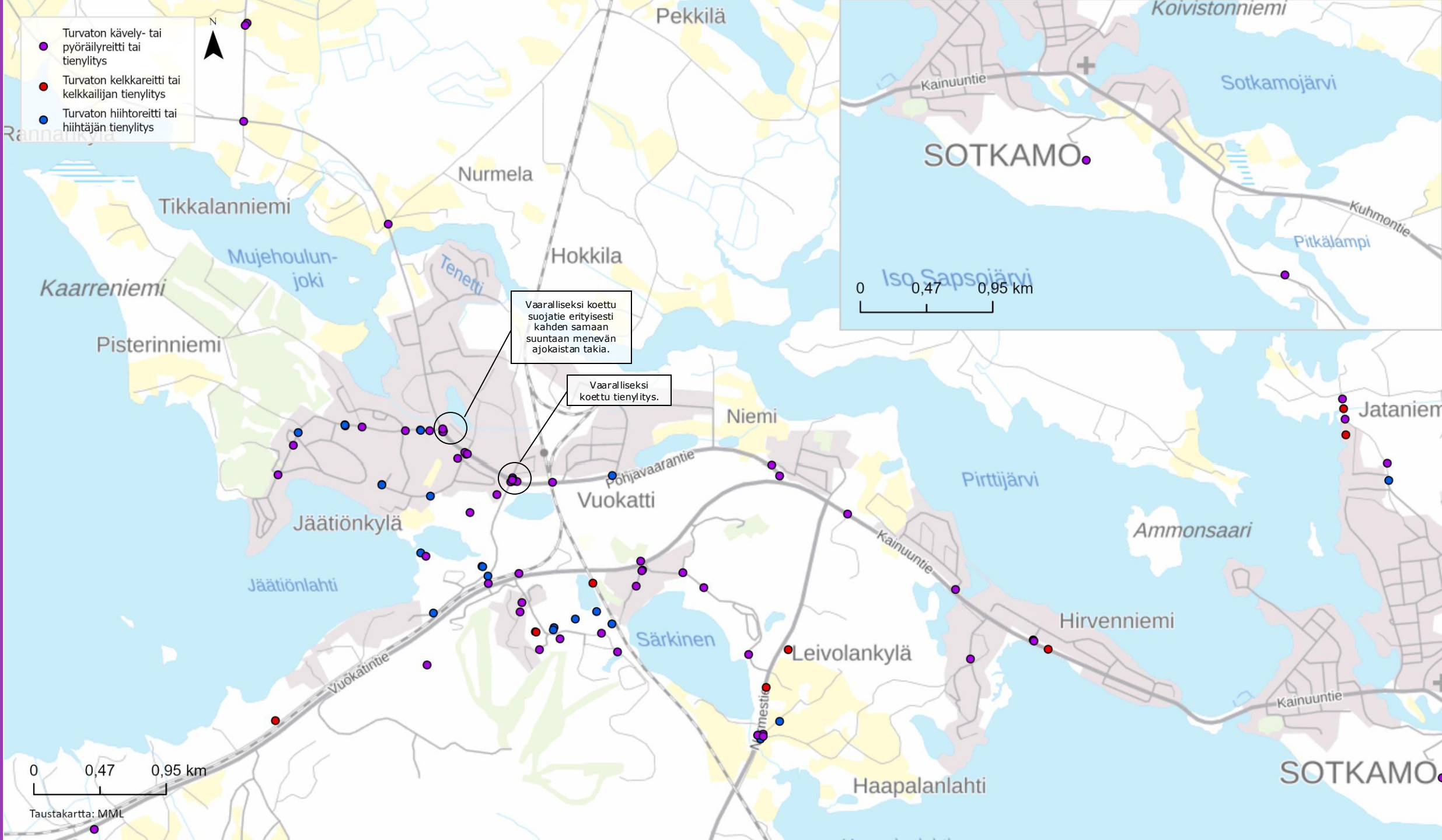
Matkailijakysely 4/7

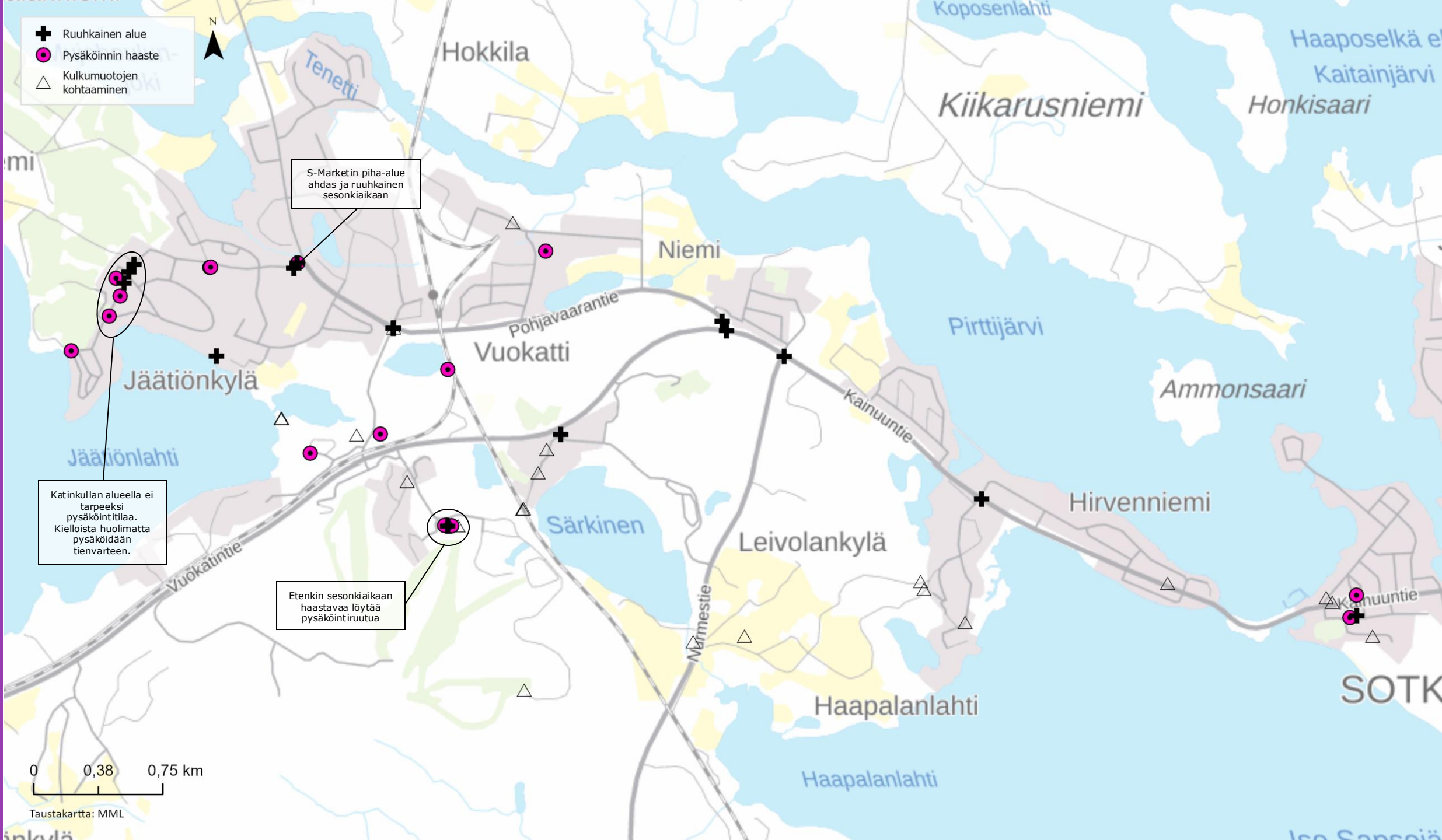
Vuokatin alueella yleisin kyselyssä tunnistettu liikenneturvallisuuden kannalta epätoivottu toimintatapa on pyöräilyn ja kävelyn turvavälineiden käyttämättä jättäminen. Hieman yli puolet vastaajista kertoi havainneensa turvavälineiden käyttämättä jättämistä aina tai melkein aina. Toiseksi yleisimmäksi epätoivotuksi toimintatavaksi kyselyssä nousee autoliikenteen ylinopeudet.

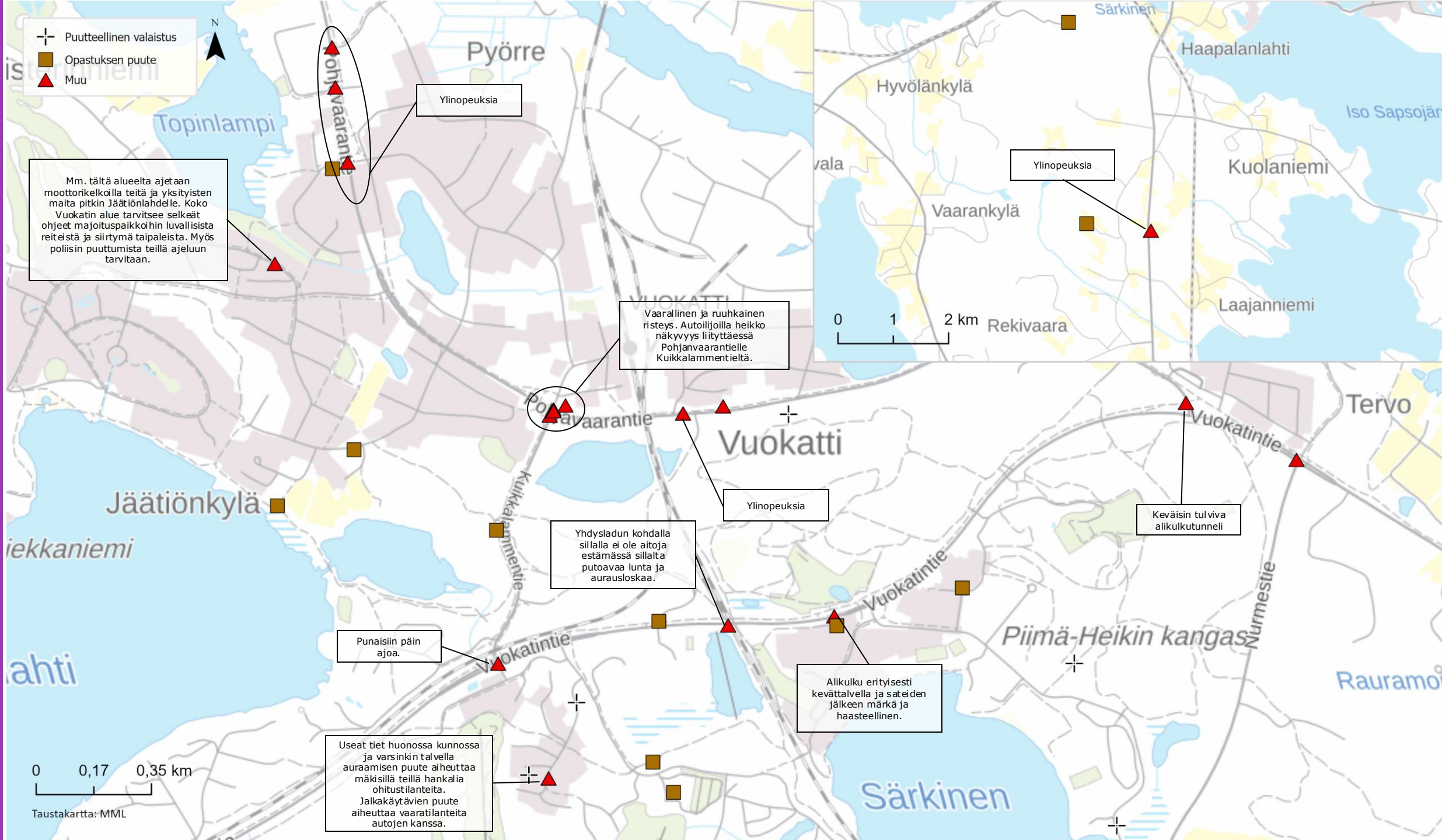
Matkailuauton häiritsevä pysäköinti, ajoneuvon kuljettaminen päihtyneenä, turvavyön käyttämättä jättäminen ja maastopyöräily alueilla, joissa se on kielletty ovat vain harvoin havaittuja toimintatapoja Vuokatissa.

Oletko havainnut seuraavanlaista toimintaa matkailukeskuksen alueella?
N=66

Yrityskysely

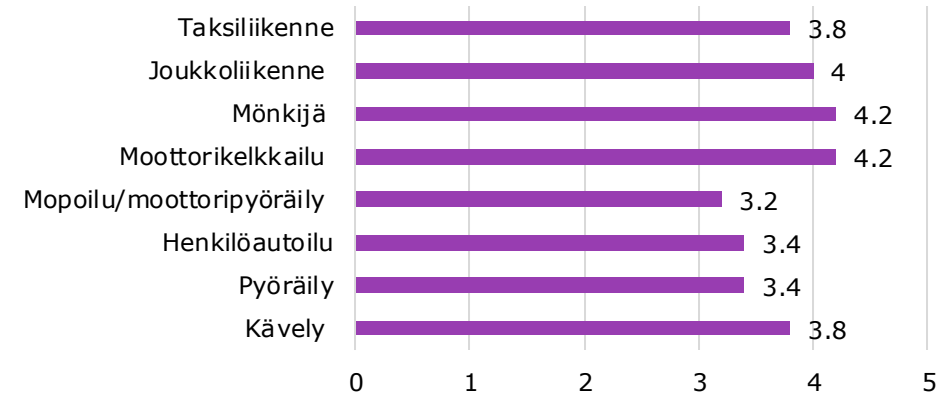
Vuokatista tavoitettiin yhteensä viisi (5) yritystä. Toimialaltaan kaikki yritykset edustivat eri kokoisia majoitusyrityksiä. Suurin osa yrityksistä kertoi tavoittavansa yli 2000 kävijää vuodessa, kaksi niistä jopa yli 10 000.

Vuokatissa yritykset ovat huomanneet erityisesti seuraavanlaista liikenneturvallisuuteen vaikuttavaa toimintaa:

- Ylinopeudet autoliikenteessä
- Pysäköinti muualle kuin merkityille paikoille/väärinpysäköinti
- Laduilla kävely tai pyöräily talviaikaan
- Pyöräilyn tai kävelyn turvavälineiden käyttämättä jättäminen (esim. kypärä, valot, heijastimet)

Vuokatinrinteiden juurella (Vuokatinportintie) sijaitsevalta majoitusalueelta on tullut palautetta päällysteen ja valaistuksen puutteesta, mikä aiheuttaa turvattomuutta erityisesti matkailijoiden saapuessa alueelle pimeään aikaan ja heikentää alueen matkailukuvaa.

Tyytyväisyys kulkumuodon koettuun liikenneturvallisuuteen Vuokatissa (Vastausten keskiarvo, n=5)

Yritykset tunnistivat tarpeen erityisesti seuraavanlaiselle viestinnälle ja liikenneturvallisuustyölle yrityksessä:

- Yhteistyö muiden yritysten tai alueen toimijoiden kanssa
- Valmiit viestintämateriaalit somekanaviin (kuvat, tekstit, kampanjasisällöt)
- Tulostettavat tai jaettavat esitteet/infomateriaalit asiakkaille
- Henkilöstön koulutus turvallisesta liikkumisesta ja sen ohjeistamisesta

Kysely nuoria liikuttaville toimijoille

Vuokatista tavoitettiin kyselyyn yhteensä 12 nuorten kanssa toimivaa organisaatiota.

Vuokatista suurin yksittäinen vastannut toimiala oli urheilu- ja liikuntaseurat. Toiseksi eniten tavoitettiin vastaajia opetus- ja akatemiatoiminnasta. Organisaatioiden toimintaan saavutaan useimmin vanhempien kyydillä. Seuraavaksi yleisimmät kulkumuodot olivat polkupyörä ja kävely.

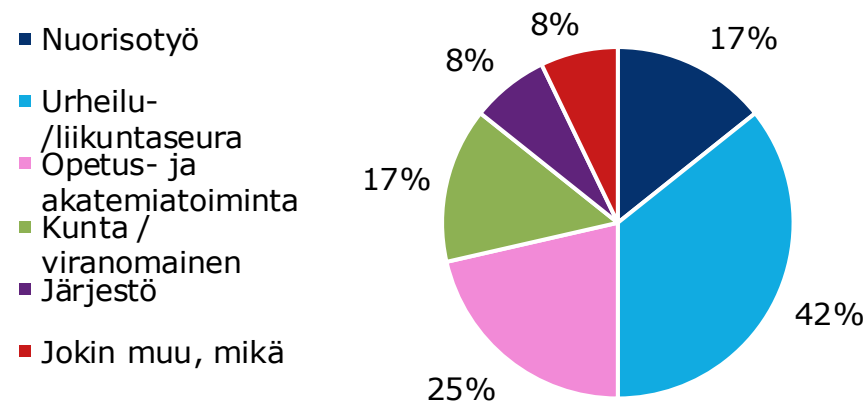
Vuokatissa suurimmaksi liikenneturvallisuuden haasteeksi nuorten näkökulmasta tunnistettiin talviolosuhteet, turvalaitteiden (kuten kypärien, turvavöiden tai heijastimien) käyttämättä jättäminen ja puutteellinen julkinen liikenne.

Vuokatissa ainoastaan noin viidesosa vastaajista kertoi havainneensa tai kuulleensa nuorten kohtaavan vaaratilanteita matkalla toimintaan tai kotiin. Tällaisia ovat olleet vaaratilanteet pimeällä parkkialueella talviaikaan, suuret ajonopeudet mopoilla ja suojatieylityksen koulujen lähellä.

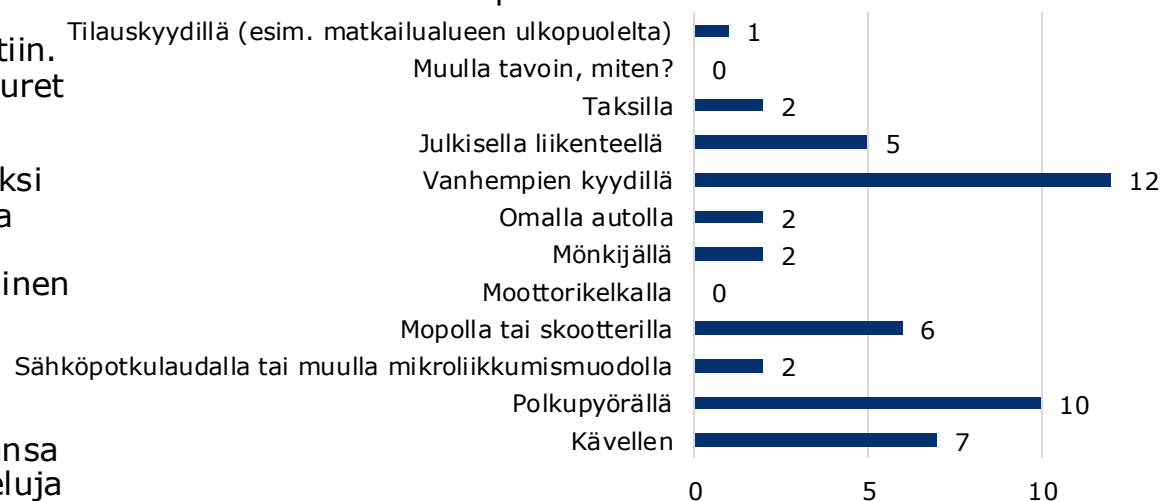
Yleisimmät nykyhetken keinot nuorten liikenneturvallisuuden edistämiseksi organisaation toiminnassa olivat keskustelut nuorten kanssa turvallisesta liikkumisesta, yhteistyö koulun, kunnan tai muiden tahojen kanssa liikenneturvallisuusasioissa ja yhteiskuljetukset tai kulkemisen järjestäminen turvallisesti. Vastanneista organisaatioista 25 % ilmoitti, ettei heillä tällä hetkellä ole käytössään erityisiä toimia nuorten liikenneturvallisuuden edistämiseksi.

Nuorten turvallisen liikkumisen tukemiseksi organisaatiot kertoivat voivansa harkita erityisesti osallistumista kampanjoihin tai teemapäiviin, keskusteluja nuorten kanssa ja yhteiskuljetusten ja toimintaan sisältyvän ohjeistuksen tai perehdytyksen kulkureitteihin, kulkutapoihin ja turvallisuuteen.

Kyselyyn vastanneiden organisaatioiden toimialat (N=12)

Millä kulkutavoilla nuoret tavallisimmin saapuvat toimintaanne?

3. Työpaja

Työpaja

Vuokatin työpaja järjestettiin Sotkamon kunnanvirastolla. Paikan päällä työpajaan osallistui viisi henkilöä ja etänä yksi henkilö. Vuokatin työpajassa osallistujat pääsivät pohtimaan neljää erikseen alueelle valittua kysymystä. Työpajaan osallistui edustajia kunta-, koulutus- ja yrityspuolelta.

TYÖPAJAKYSYMYKSET			
Millä toimenpiteillä vaikuttaisitte ulkolaisten matkailijoiden liikennekäyttäytymiseen, jotta he tuntisivat Suomen liikenteen säännöt ja olosuhteet paremmin?	Miten edistäisitte julkisen liikenteen käyttöä alueella?	Millä toimenpiteillä edistäisitte jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvalaitteiden käyttöä?	Mitkä ovat alueen liikenneympäristön kiireellisimmät tai tärkeimmät kehittämiskohteet?
- Opasteiden käännöstyö - QR koodit matkailuyrityksille, mistä löytyy ohjeet miten liikutaan, pääväylät, talven erityispiirteet - Videon katsominen talviliikenteen erityispiirteistä ennen vuokra-auton saamista - Sähköinen kartta-alusta - Pyörateiden kaistoitus (liikennemuotojen erottelu kaistamaalauksin) - Mikäli auto vuokrataan tulisi vuokraajan jakaa informaatiota tieolosuhteista ja liikennekäyttäytymisestä	- Sotkatin toiminnan kehittäminen (pidempi ajoaika iltaisin, reitin kehittäminen, kuljettajien kielitaitovaatimus) - Kiskobussiyhteys - Aikataulujen jakaminen laajemmin matkailuyrityksissä - Lentokenttäyhteys Kajaanista julkisella liikenteellä - Käännetään bussiaikataulut englanniksi - Piirretään kartta, jossa näkyy bussin reitti ja pysäkit - Charter-bussien osalta istuintaskuihin tietoa - Aikataulusuunnittelu mm. juna- ja bussiyhteyksien yhteensovittaminen solmukohdissa - Vuokatti News -lehti, joka jaetaan kansainvälisille matkailijoille (englanninkielinen infopaketti alueen tarjonnasta) - Vuokatin matkailun sivuille kuvattu saapuminen Vuokattiin julkisilla liikennevälineillä	- Pyöräilykypäriä lainattavaksi majoitusyrityksiin, joissa on pyöriä lainattavana - Majoitusyritysten vastuulla opastaa turvalaitteiden käytössä - Pyörävuokraamoiden tehtävä kertoa kypärän ja valojen käytöstä - Tiedotetaan matkailijoita heijastimista ym. Turva-asioista - Moottorikelkkailussa ei vuokrata kelkkoja yksityisille kokemattomille kelkkailijoille vaan ohjataan osallistumaan safareille - Kouluille kypärä- ja turvalaitekampanjoita - Treeneihin kypäräpakko pyöräilijöille - Jalankulkijoiden ohjaaminen -> kerrotaan missä voi kävellä turvallisesti	- Tapahtumien aikaisen pysäköinnin järjestäminen - Vuokatin keskuksen alueen jäsentely - Vuokatti - Kajaani välin pyörätie -> edistää pyörämatkailua - Lähireitit: Hiukan pitkospolku ja myös muut lähireitit - Pohjavaarantie, Hyvän Olon puoti, Katinkulta/S-Market hidastetöyssyt - Kulkeminen Vuokatti Huskylle muutoin kuin omalla autolla - Lidlin risteykseen liikennevalot - Pyörätie Nurmestielle Haapalan risteykseen asti - Vuokatinhovintielle pyörätie ja päällysteen uusiminen

4. Haastattelut

Haastattelut

Vuokatissa haastatteluja järjestettiin yhteensä kaksi, joihin osallistui molempiin yksi henkilö. Haastattelussa keskusteltiin Vuokatin liikenneturvallisuudesta yleisesti sekä pohdittiin alueen erityispiirteitä. Haastatteluiden mukaan Vuokatin liikenneturvallisuuuden yleiskuvan nähdään olevan hyvällä tasolla. Alueelta löytyy paljon turvallisuutta lisääviä alikulkukäytäviä sekä pyöräteitä.

Haastatteluissa keskeisenä teemana esiin nousi Vuokatin pyöräilyolosuhteet. Alueella on panostettu pyöräilyyn mm. kunnostamalla maastopyöräreittejä, vuokrauspalveluilla sekä Katinkullassa mahdollistamalla pyörän käyttö osana loma-asunnon vuokraa. Viime vuosina kävelyä ja pyöräilyä on edistetty mm. Pysy reitillä sekä Kävelyn ja pyöräliikenteen edistämishjelma -hankkeiden kautta.

Alueen haasteeksi haastatteluissa nousi pysäköinti etenkin isojen tapahtumien aikaan. Nykyinen pysäköinti-infrastruktuuri kestää normaalikäytön, mutta isot tapahtumat haastavat kapasiteettia. Muiksi haasteiksi Vuokatissa tunnistetaan retkeilyreittien pitkospuiden heikko kunto sekä ylinopeudet etenkin uusilla päällystetyillä teillä.

